

ONDERZOCHT

Welke gevolgen
kan een
(echt)scheiding hebben
voor kinderen?

Welke gevolgen kan een (echt)scheiding hebben voor kinderen?

Ik ben ervan overtuigd dat het echt de moeite loont om dieper in te gaan op wat onderzoek ons kan leren over de mogelijke gevolgen van een echtscheiding voor de betrokken kinderen en heb daarom mijn best gedaan om de conclusies uit wetenschappelijk onderzoek zo goed als mogelijk om te toveren tot een vlot leesbaar geheel.

Mag ik je op het hart drukken dat het hier gaat over 'mogelijke' gevolgen, die bovendien hoofdzakelijk negatief zijn, terwijl niet iedereen er mee te maken zal krijgen en er mijns inziens ook best wat positieve gevolgen kunnen zijn voor kinderen waarvan ouders uit elkaar gaan. **Laat je dus zeker niet ontmoedigen door de vele conclusies die hier getrokken worden, integendeel, laat ze je inspireren om de vele 'tips en informatie voor ouders om het welzijn van hun kinderen te bevorderen tijdens en na de scheiding' in de praktijk te brengen die je kan vinden op www.hetbesteuitelkaar.be**

Om het leesgemak te bevorderen zijn zo veel mogelijk verwijzingen weggelaten¹. Indien je benieuwd bent naar meer achtergrondinformatie of bronnen, verwijs ik graag naar de informatie in de voetnoot.

Lager psychologisch welbevinden

Recent onderzoek bevestigt dat ook 'Vlaamse jongens en meisjes uit gebroken gezinnen het op bepaalde indicatoren van welbevinden en gezondheid minder goed doen dan kinderen uit intacte gezinnen'² en dat 'jongeren uit gescheiden gezinnen het effectief slechter stellen op psychologisch vlak'³

Vergeleken met kinderen die in een traditioneel gezin opgroeien, hebben kinderen die een ouderlijke scheiding meemaken meer kans op depressie en angstsymptomen. Ze zitten vaak slecht in hun vel en worstelen met een lager gevoel van eigenwaarde en/of een minder positief zelfbeeld. Dit kan emotionele problemen met zich meebrengen die in bepaalde gevallen zelfs uitmonden in zelfmoordgedachten of zelfmoordgedrag.

Dit laatste komt evenwel vooral voor als de scheiding ook nog eens gepaard gaat

met risicovolle gezins- of sociale factoren (zoals ouderlijke conflicten, ouderlijke financiële zorgen e.d.) of als het kind zelf reeds te kampen heeft met persoonlijkheids- of gezondheidsproblemen.

Gedragsproblemen, delinquent en anti-sociaal gedrag

Kinderen van gescheiden ouders hebben meer kans om gedragsproblemen en delinquent, antisociaal en agressief gedrag te ontwikkelen. Ze plegen meer strafbare feiten en komen vaker in aanraking met de politie. In deze groep van jongeren (en vooral bij hen die op korte termijn meerdere veranderingen qua gezinsstructuur meemaken) stelt men ook een verhoogd alcohol- en cannabisgebruik vast.

Het probleemgedrag piekt in de eerste twee jaar na de scheiding en neemt dan geleidelijk af. Opvallend is dat deze moeilijkheden overheersen bij jongens. Dat zou verklaard kunnen worden door de teloorgang van een sterkere vader-zoon relatie voorafgaand aan de scheiding. Bij meisjes komen de problemen pas op langere termijn aan de oppervlakte.

Het dient gezegd dat er voor sommige gedragsproblemen slechts een zwakke of zelfs helemaal geen relatie is tussen de gezinsstructuur en het probleemgedrag. Dit wijst erop dat er andere factoren aan het werk zijn die mogelijk reeds aanwezig waren vóór de scheiding.

Moeilijkheden op school

Gescheiden ouders zijn doorgaans minder betrokken bij het schoolgebeuren dan niet-gescheiden ouders. Ook bij de kinderen zelf kan een ouderlijke scheiding aanleiding geven tot minder engagement bij het schoolgebeuren. Dit uit zich dan onder meer in een minder goede concentratie, meer dagdromen, meer afwezigheid, meer te laat komen en meer spijbelgedrag. Vaak voelen deze kinderen zich verdrietig en ongelukkig op school.

In vergelijking met kinderen uit tweeoudergezinnen, halen kinderen uit éénoudergezinnen en nieuw-samengestelde gezinnen minder goede schoolresultaten. Ze stellen ook meer probleemgedrag en worden daardoor vaker geschorst.

‘Kinderen tussen elf en veertien jaar ervaren de grootste negatieve gevolgen. (...) Een conflictueuze echtscheiding leidt bij deze leeftijdsgroep bovendien tot een lager opleidingsniveau. Als de echtscheiding samenvalt met de overgang van het lager naar het middelbaar onderwijs, zijn de gevolgen het grootst.’¹⁴

De kans dat een ouderlijke scheiding een negatieve invloed heeft op de schoolresultaten is het grootst twee tot drie jaar na de scheiding.

Gewijzigde familiale- en sociale netwerken

Na een scheiding maken kinderen plots deel uit van twee verschillende gezinnen: het 'moedergezin' en het 'vadergezin'. Niet zelden worden ze daarbij geconfronteerd met nieuwe gezins- en familieleden. Vlaams onderzoek wijst uit dat ruim acht op de tien kinderen binnen de vier jaar na de scheiding een stiefmoeder in hun leven krijgen en vier op tien kinderen binnen dezelfde periode een stiefvader. Recent onderzoek toont aan dat 66% van de jongeren met gescheiden ouders samenwoont met minstens één stiefouder, en 19% deeltijds in twee nieuw samengestelde gezinnen woont.⁵

Ook het aandeel jongeren dat na een ouderlijke scheiding samenleeft met broers en/of zussen waarmee ze niet beide ouders gemeenschappelijk hebben, is groot: Eén op drie jongeren met gescheiden ouders leeft samen met minstens één half- of stiefsibling.⁶

Door de scheiding en de veranderingen die deze met zich meebrengt, wijzigt eveneens de aard, de intensiteit en de kwaliteit van de bestaande relatie tussen ouders en kinderen. Sterker nog: deze verandering houdt zelfs op lange termijn stand, wat leidt tot minder wederzijdse hulp en ondersteuning tussen ouders en hun volwassen kinderen.

Alsof dat alles nog niet voldoende is, blijft ook de relatie die kinderen met hun grootouders hebben niet altijd hetzelfde na een scheiding. De frequentie en de kwaliteit van het contact tussen kleinkinderen en grootouders is immers in grote mate afhankelijk van de ouder bij wie het kind verblijft. De relatie met de grootouders van de kant van de ouder waarbij kinderen voornamelijk wonen, wordt bijvoorbeeld vaak intenser omdat alleenstaande ouders terugvallen op hun ouders voor hulp en ondersteuning bij de opvoeding en opvang van hun kinderen.

Ook de relatie tussen broers en zussen onderling ontspringt niet aan de dans. Enerzijds kan een scheiding aanleiding geven tot competitie tussen broers en zussen voor het krijgen van aandacht en ouderlijke liefde. Anderzijds blijkt dat broers en zussen in de periode die volgt op de ouderlijke scheiding, belangrijke steunfiguren en vertrouwenspersonen kunnen zijn voor elkaar.

Uit onderzoek komt nog naar voor dat ook vrienden belangrijke vertrouwenspersonen zijn voor kinderen die een scheiding meemaken. Toch heeft een scheiding een impact op de kwalitatieve dimensie van de vriendschapsrelaties. Kinderen in een echtscheidings situatie geven minder steun aan hun vrienden en krijgen daarvoor ook minder steun en vertrouwen terug.

Jong geleerd, oud gedaan

Wetenschappers zijn het eens over de grotere kans dat kinderen die een scheiding tussen hun ouders meemaakten, zelf ook een scheiding of relatieverbreking zullen meemaken. Hetzelfde geldt voor kinderen waarvan de ouders meer conflicten hebben.

Dit doet vermoeden dat ‘scheiding’ en ‘conflictueuze relaties’ van generatie op generatie worden overgedragen.

VOETNOTEN

1 Tenzij anders vermeld, zijn de gegevens in deze tekst een bewerking van de studie ‘de impact van een (echt)scheiding op kinderen en ex-partners’ in opdracht van de Vlaamse Regering (2007) (de volledige tekst en bronverwijzing kan teruggevonden worden via onderstaande link : <http://www4.vlaanderen.be/dar/svr/publicaties/Publicaties/svr-studies/2007-03-impact-echtscheiding-web.pdf>) en het artikel ‘Wat brengt een (echt)scheiding teweeg in het leven van kinderen (TVW, 31^e jg, nr 283, april-mei 2007) door C. Van Peer.

2 SYMOENS, COLMAN, BRACKE, 2011

3 VAN CLEUVENBERGEN, 2009

4 FISCHER, 2004 – SPRUIJT, 2009 – AMATO, 2001 – AMATO EN KEITH, 1991

5 VANASSCHE, 2011

6 VANASSCHE, 2011

© Copyright Annelies Geraets.

Alle rechten voorbehouden. Gehele of gedeeltelijke overname, plaatsing op andere sites, verveelvoudiging op welke andere wijze dan ook en/of commercieel gebruik van deze informatie is niet toegestaan, tenzij hiervoor uitdrukkelijk schriftelijke toestemming is verleend door Annelies Geraets of tenzij aan de onderstaande voorwaarden wordt voldaan.

Deze informatie mag worden bekeken op een scherm, gedownload worden op een hard-disk of geprint worden, mits dit geschiedt voor persoonlijk, informatief en niet-commercieel gebruik, mits de informatie niet gewijzigd wordt, mits de volgende copyright-tekst in elke copy aanwezig is: “© Copyright Annelies Geraets”, mits copyright, handelsmerk en andere van toepassing zijnde teksten niet worden verwijderd en mits de informatie niet wordt gebruikt in een ander werk of publicatie in welk medium dan ook.